

Чатыры дрэвы для Беларусі
vier bomen voor wit-rusland
four trees for belarus

eindhoven
september 16th, 2012
www.vierbomen.nl

foreword

Late in the evening of September 16th, 1999, businessman Anatoly Krasovsky and opposition leader Viktor Gonchar got disappeared while they were leaving a bathhouse in Minsk. That same night the death penalty execution pistol was borrowed. Since then the investigation of the case is being counteracted by the Belarusian government. But we do not forget Viktor Gonchar and Anatoly Krasovsky. As we will never forget Yuri Zakharenko (former Minister of Internal Affairs) and Dmitry Zavadsky (TV journalist) who disappeared on May 7th, 1999 and July 7th, 2000.

To commemorate these disappearances September 16th, 2008 four oaks were planted in Eindhoven, the twin-city of Minsk, the capital of Belarus. The trees were planted by Mary Fiers (elderman Municipality of Eindhoven), Iryna and Valeriya Krasovskaya ("We Remember" Foundation), Dzmitry Markusheuski (Belarus Helsinki Committee), Marijke Dusseljee (Amnesty International), Nicolai Kanakh and Oleg Podolinski (BKDP), Berend Molz (FNV Bondgenoten), Joeri Oudshoorn (Mission To Minsk) and Leonoor Akkermans ("Solid" Foundation).

The poem "4 trees" which Leo Mesman has dedicated to the four men can be read on the plaque under the trees together with their names and dates of disappearance. Each year on September 16th we remember below the trees the disappearance of the man. Each year poets contribute with their warm and powerful poems to our ceremony.

This is a collection of the poems for the ceremonies in the years 2008 – 2012. Leo Mesman contributed both in 2010 and 2011 with new poems. In 2009 Arnoud Rigter, city poet of Eindhoven, wrote "U mocht er zijn". His successor, Piet van den Boom, wrote "letter from minsk" in 2011 and "Scary-tale" in 2012. We are grateful that the Belarusian poet Vladimir Neklyaev gave us his beautiful poem "in Memory of the Disappeared". Arjen van Halem included the haiku "oaks in September" in his introduction in 2012.

This collection is "poetry international". Some poems are originally written in Dutch, some in English. Even one in the Belarusian language, which is important to mention here, because the use of this language is not free in Belarus. Some poems are translated by the poet, some by others, some not. Thank you all.

Arjen van Halem

voorwoord

Laat in de avond 16 september 1999 verdwenen zakenman Anatoly Krasovsky en oppositieleider Viktor Gonchar nadat zij het badhuis in Minsk verlaten hadden. Dezelfde nacht werd het pistool waarmee de doodstraffen uitgevoerd geleend. Onderzoek naar de verdwijning wordt door de regering van Wit-Rusland tegen-
gewerkt. Maar wij vergeten Anatoly Krasovsky en Viktor Gonchar niet. Net zo min als we Yuri Zakharenko (ex-minister van Binnenlandse Zaken) en Dmitry Zavadsky (TV journalist) vergeten. Zij verdwenen op 7 mei 1999 en 7 juli 2000.

Om hen te herdenken zijn 16 september 2008 vier Hongaarse eiken geplant in Eindhoven, de stad die een stedenband heeft met Minsk, de hoofdstad van Wit-Rusland. De bomen zijn geplant door Mary Fiers (wethouder gemeente Eindhoven), Iryna and Valeriya Krasovskaya (We Remember), Dzmitry Markusheuski (Belarus Helsinki Committee), Marijke Dusseljee (Amnesty International), Nicolai Kanakh en Oleg Podolinski (BKDP), Berend Molz (FNV Bondgenoten), Joeri Oudshoorn (Mission To Minsk) en Leonoor Akkermans (Solid).

Het gedicht "4 bomen" van Leo Mesman, opgedragen aan de vier mannen, is te lezen op het monumentje bij de bomen, samen met hun namen en de datum van verdwijning. Elk jaar op 16 september worden de verdwijningen herdacht. Elk jaar schrijven dichters warme en krachtige gedichten voor de herdenking en dragen ze voor.

Dit is een bundel met gedichten uit de jaren 2008 tot 2012. Leo Mesman maakte voor de herdenkingen in 2010 en 2011 nieuwe gedichten. In 2009 schreef Arnoud Rigter - stadsdichter van Eindhoven - het gedicht "U mocht er zijn". Zijn opvolger, Piet van den Boom, schreef in 2011 "letter to Minsk" en "Scary-tale" in 2012. We zijn de Wit-Russische dichter Vladimir Neklyaeve dankbaar voor zijn gedicht "In memory of the disappeared". Arjen van Halem verwerkte de haiku "oaks in September" in zijn presentatie van 2012.

Deze bundel is "poetry international". Sommige gedichten zijn oorspronkelijk geschreven in het Nederlands, sommige in het Engels. Zelfs een in het Wit-Russisch, dat in Wit-Rusland niet vrij gebruikt mag worden. Sommige gedichten zijn vertaald door de dichter zelf, sommige door anderen, sommige niet. Iedereen bedankt.

Arjen van Halem

contents - inhoud

4 BOMEN VOOR WIT-RUSLAND – Leo Mesman (2008)

ЧАТЫРЫ ДРЭВЫ ДЛЯ БЕЛАРУСІ – Лео Мэсман (2008)

ПАМЯЦІ ЗНІКЛЫХ – Владимир Некляев (2012)

TER HERINNERING AAN HEN DIE VERDWENEN – Vladimir Neklyaeu (2012)

U MOCHT ER ZIJN – Arnoud Rigter (2009)

NIETS MEEGEMAAKT – Leo Mesman (2010)

IK SCHRIJF EEN GEDICHT – Leo Mesman (2011)

BRIEFJE UIT MINSK / LETTER FROM MINSK – Piet van den Boom (2011)

SCARY-TALE – Piet van den Boom (2012)

OAKS IN SEPTEMBER – Arjen van Halem (2012)

4 TREES FOR BELARUS – Leo Mesman (2008)

IN MEMORY OF THE DISAPPEARED – Vladimir Neklyaeu (2012)

© Leo Mesman, Arnoud Rigter, Piet van den Boom, Vladimir Neklyae, Arjen van Halem

Overname van passages uit gedichten wordt van harte toegejuicht. Publicatie van integrale gedichten na overleg en toestemming. Gebruik voor commerciële doeleinden niet toegestaan, tenzij anders overeengekomen.

Meer informatie over de verdwijningen en de mensenrechten in Wit-Rusland op www.vierbomen.nl

4 BOMEN VOOR WIT-RUSLAND

4 mannen
die opstonden tegen die ene
die het volk de vrijheid benam
en verdwenen

4 bomen
hier geplant als levend teken
opdat wij geen dag vergeten
te bewenen

4 mannen
die opstonden tegen die ene
die het volk de vrijheid benam
en verdwenen

Leo Mesman (2008)

ЧАТЫРЫ ДРЭВЫ ДЛЯ БЕЛАРУСІ

Чацьвёра мужчын
паўсталі супроць аднаго
што адняў у народу свабоду.
Зьнікли.

Чатыры дрэвы,
як сымбаль жывы,
у жалобным смутку
паніклі

Чацьвёра мужчын
паўсталі супроць аднаго
што адняў у народу свабоду.
Зьнікли.

Лео Мэсман (2008)

Пераклад Валерыі Красоўскай

ПАМЯЦІ ЗНІКЛЫХ

Няма вас сярод мёртвых і жывых.
Вы на зямлі не дажылі да смерці.
Пакінуўшы і родных, і чужых,
Вы проста зніклі, як знікае вецер.

А мы жывём, бо трэба жыць далей,
Каб зразумець, як дорага мы плацім
За ўсё –
і што за ўсё найдаражэй
Магілы,
над якімі можна плакаць...

Владимир Некляев (2012)

TER HERINNERING AAN HEN DIE VERDWENEN

Onder de doden noch de levenden zijn jullie te vinden.
Een tijding van jullie overlijden heeft ons nimmer bereikt.
Jullie zijn zomaar verdwenen, als wind die is gaan liggen.
Ontheemd bleven jullie dierbaren achter.

En wij, wij gingen door met leven. We moeten wel.
Alleen zo doorgronden we de prijs die we voor alles betalen,
En wel de hoogst denkbare:
Dat er geen graven zijn,
Waar we terechtkunnen met onze tranen.

Vladimir Neklyayev (2012)

Vertaling: Leo Mesman met hulp van Valeriya Krasovskaya

U MOCHT ER ZIJN

hier, in dit kikkerland van groenzones en rijstroken, (ieder heeft recht op sleur, waarbuiten je ook bestaan mag), hier blijf je niet dagelijks achter wit-rusland haken

wit-rusland, het klinkt uitgestrekter dan het is (als afsplitsing van dat grote rode) waar praten we over, er schijnt zo weinig ruimte te zijn dat men eenvoudig vier mannen met uitgestoken nekken zoek kan maken

waar praten we eigenlijk over? waarom kleeft een land met hardnekkige stilte zoveel praat aan? van wie is deze bloedneus? kan de eigenaar dezes de hand opsteken a.u.b.?

er bestaat een jeuk, men moet er iets mee (ieder heeft recht op dwangmatigheid): zo obscuur dat het vast iets menselijks is, dat wat vier namen kwijt wil

krasovsky, zavadsky, gonchar, zakharenko, er zijn andere naamdragers die iets met hun jeuk doen, door hardop te zeggen: u mocht er zijn

Arnoud Rigter (2009)

NIETS MEEGEMAAKT

Niets meegemaakt tot nu toe van gewicht
niet vervolgd, verdreven
of naar een kamp versleept

Honger en gebrek gingen mijn deur voorbij
oorlogsgeweld enkel bekend
van boek, film en tv

Wie weet bewijst de geschiedenis
mij nog eens de twijfelachtige eer
bij me langs te komen

En wie weet welke rol
mij dan zal zijn toebedeeld:
getuige, slachtoffer, dader?

Leo Mesman (2010)

IK SCHRIJF EEN GEDICHT

Ik schrijf
een gedicht als het moet
over de haast
waarmee we onszelf
en de ander voorbijlopen

Ik schrijf
een gedicht als het moet
over de liefde
die we vaak pas waarderen
als het te laat is

Ik schrijf
een gedicht als het moet
over de haattaal
waarmee bruggen tussen mensen
worden stukgeslagen

Ik schrijf
een gedicht als het moet
over het onrecht
dat als een veenbrand
over de wereld waart

Ik schrijf
een gedicht als het moet
over de hoop
die tegen beter weten in
beklijft

Leo Mesman (2011)

BRIEFJE UIT MINSK

lieve jongen ik wilde dat je hier was
maar niemand weet waar je bent.
ik mis je elke tel van elke dag.
je bent niet hier, meer weet ik niet.

het is hier nog steeds zoals het was.
in de winter is het nat en koud
de zomers benauwd en wisselvallig.
je begrijpt wel wat ik hiermee bedoel.

de mensen hier hebben er vrede mee.
ze hebben wat ze hebben
en willen liever niets verliezen
en vinden dat we krijgen wat we verdienen.

de burens lijken je niet te missen.
ze vragen nooit iets over je.
ze doen alsof je niet bestaat
en wachten niet op je terugkeer.

vrienden bekijken me met medelijden
en een zweem van ongeduld.
met hun oorverdovend zwijgen
pleiten ze zich vrij van schuld.

misschien ken je
ons telefoonnummer niet meer.
of vergist de postbode zich
steeds in het adres.

misschien ben je vertrokken
naar een land dat niet bestaat.
of zit je opgesloten
in een gevangenis die niet bestaat.

het lijkt wel of je bent opgelost in lucht
dus zucht ik soms heel diep
en hoop dan dat er
weer iets van jou bij me is.

Piet van den Boom (2011)

LETTER FROM MINSK

dear boy i wish that you were here
but nobody knows where you are.
i miss you every second every day
and all i know is that you are not here.

things here still are as they were:
the winters long and cold and wet
and summers humid and unstable,
you understand what i try to say.

most people stand by and watch.
they have the things they need
and do not want to lose it all
and think we get what we deserve.

the neighbors do not seem to miss you.
they never ask about you anymore.
they act as if you never existed
and no longer wait for your return.

friends look at me with compassion
and a shadow of impatience.
with their deafening silence
they plead themselves free of guilt.

sometimes i try to fool myself
and think you forgot our phone number
or maybe the postman always
misreads the address.

or is it that you departed
to a city that does not exist?
or are you detained
in a prison that does not exist?

it seems as if you dissolved in the air.
so sometimes i take a deep deep
breath and hope that something
of you is here with me again.

Piet van den Boom (2011)

SCARY-TALE

Once upon a time
not far away not in the past
there was a cruel landlord,
who hated the people
as much as they feared him.

He was surrounded
by a band of scoundrels
wild, merciless and grim,
to protect him against those
brave enough to tell the truth.

In the night and in the day
he sent his blood hounds out
to spread fear and terror
and hunt down all and every one
that stood him in the way.

The hounds went into town
to drag with vicious violence
people from home and streets
and made them disappear
without a sign or trace.

The shepherd saw all this
with worry and disgrace
and hurried to the landlord
to lodge his serious complaint
and offered him advice.

'Dogs are there to guard
and to protect' he said
in a soft but firm voice
'so bring your angry dogs to me
let me teach them that'.

The shepherd ordered
his dogs to show the hounds
overt an patiently
how they did operate
to keep order in the herd.

Smart silently and smooth
they took their positions
never barked or growled
they hardly showed their fangs
and yet the sheep obeyed.

The hounds learned greedily
how to observe their prey
to stalk and ambush him silently
strike fast with sharp precision,
snatch, grab and drag him away.

Back again in their own town
they used these skills to terrorize,
and to intimidate the citizens
with a whisper or a phone call
and a can of pepper spray.

The shepherd saw it happen
and cried out loud 'Oh nay,
this is not as it should be!
Call back your hounds and
make them listen to me!'

The landlord grinned in reply
'Now I will teach you some respect'
he took the shepherd's staff
to beat him up with it
and had him locked away.

This is to cheated teachers,
shepherds of the world:
don't lend the leader of the pack
your cloak and staff and wit:
there only comes mischief from it

Piet van den Boom (2012)

OAKS IN SEPTEMBER

oaks in September
sun, strong and still, shadow tears.
four starlings watching

Arjen van Halem (2012)

4 TREES FOR BELARUS

4 men
who stood up against the one
that took the people's freedom
and disappeared

4 trees
planted here as living signs
so that we won't forget a single day
to mourn for

4 men
who stood up against the one
that took the people's freedom
and disappeared

Leo Mesman (2008)

IN MEMORY OF THE DISAPPEARED

You are neither among the dead, nor among the living.
You have not reached death on this earth.
Having left your beloved ones as well as strangers behind,
You have disappeared, just like the wind.

And we go on living, because we have to,
To understand the price we pay
For everything -
And that is the most precious price of all:
The absence of graves,
 Where we can shed our tears.

Vladimir Neklyayev (2012)

Translation Valeriya Krasovskaya and Leo Mesman

over de dichters – about the poets

Meer werk van Leo Mesman op
www.mesmania.blogspot.nl

NIETS MEEGEMAAKT is gepubliceerd in
ZOMAAR ZESTIG (GEDICHTEN), Fado Press Tilburg
(2009)

Meer werk van Piet van den Boom op
www.prfct.nl

BRIEFJE UIT MINSK is gepubliceerd in
ONBEGONNEN WERK, STADSGEDICHTEN 2010 –
2012, eigen beheer (2012)

Meer werk van Arnoud Rigter op
www.rigtergedichten.nl

De officiële website van Vladimir Neklyaeu is
www.niakliaeu.by